

**„SŁYSZ MODLITWĘ, JAŻ NOSIMY”.
BOGUODZICA – BEZCENNY ZABYTEK
POLSKIEJ MUZYKI ŚREDNIOWIECZNEJ**

**TADEUSZ
BANOWSKI**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii muzyki dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Zbigniew Wiertel
Recenzja merytoryczna – Dorota Pękacka
Ignacy Ołów
dr Beata Rola
Jadwiga Iwanowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

„Słysz modlitwę, jąż nosimy”. Bogurodzica – bezcenny zabytek polskiej muzyki średniowiecznej

Klasa/czas trwania zajęć/lekcji:

I–IV/45 minut

Cele

Uczeń:

- określa pochodzenie Bogurodzicy;
- interpretuje treść utworu;
- omawia budowę Bogurodzicy;
- stosuje właściwą terminologię muzyczną;
- wyjaśnia znaczenie *deesis* w przekazie utworu.

Metody/Techniki/Formy pracy:

- impresyjna – analiza utworów muzycznych;
- burza mózgów;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- „Bogurodzica” – kserokopie tekstu;
- „Bogurodzica” – zapis neumatyczny (wersja elektroniczna);
- Ikona z przedstawieniem *deesis*: <https://upload.wikimedia.org/DSC06702.jpg>.

Opis przebiegu lekcji

Część wstępna:

Nauczyciel prosi uczniów o wyjaśnienie pierwszej części tematu, zwraca uwagę na formę apostrofy oraz język. Uczniowie przypominają cechy muzyki średniowiecznej oraz związane z nią formy muzyczne.

Część właściwa:

Nauczyciel wskazuje teorie dotyczące powstania „Bogurodzicy”. Rozdaje kserokopię tekstu pieśni. Uczniowie, przy pomocy burzy mózgów wskazują archaiczność stylu oraz motyw *deesis* (nauczyciel wyświetla ilustrację). Nauczyciel wyświetla zapis neumatyczny oraz prezentuje nagranie „Bogurodzicy”. Uczniowie z pomocą nauczyciela analizują dzieło, zwracają uwagę na melodykę, cechy muzyki średniowiecznej oraz hymniczny charakter zawarte w utworze. Nauczyciel wyjaśnia pojęcie *carmen patrium*.

Część podsumowująca:

Uczniowie podkreślają uniwersalny charakter „Bogurodzicy” – wskazują na wyjątkowość pieśni oraz narodowy wymiar.

Komentarz metodyczny

W lekcji zastosowano metodę impresyjną, sprzyjającą uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, angażującą wrażliwość muzyczną. W sali należy stworzyć odpowiednie warunki akustyczne, a w razie potrzeby umożliwić uczniowi użycie słuchawek. Podczas pracy nauczyciel powinien wykorzystać mocne strony ucznia i najbardziej rozwiniętą jego inteligencję. W czasie pracy w grupach należy stwarzać atmosferę sprzyjającą budowaniu pozytywnych emocji i rozwijaniu umiejętności, udzielać uczniowi dodatkowych wskazówek lub budować pomoc koleżeńską, wspierać każde działanie ucznia. W przypadku kserokopii tekstu Bogurodzicy można przygotować wydruk z większą czcionką lub – jeśli istnieje taka możliwość – plik w formie elektronicznej do wyświetlenia na tablecie lub w telefonie. W zakresie wymagań edukacyjnych trzeba dostosować stopień trudności zadań i innych działań edukacyjnych do możliwości ucznia, np. podzielić partie materiału na mniejsze części, wydłużyć czas pracy, umożliwić zapoznanie się z materiałem źródłowym w domu, dając odpowiednie wskazówki. W ocenie ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi należy stosować ocenianie kształtujące, połączone z samooceną i oceną koleżeńską, wzmacniać go pochwałą nawet za niewielkie postępy, a także udzielać informacji zwrotnej o tym, co uczeń robi dobrze, a gdzie popełnił błędy lub co wykonał źle, w jaki sposób może uzupełnić braki lub poprawić błędy oraz poinformować o tym, jakimi metodami może doskonalić swoje umiejętności. W pracy z uczniem zdolnym należy rozwijać zainteresowania ucznia, można przeznaczyć dla niego dodatkowe zadania, które zaprezentuje podczas kolejnej lekcji, mogą one dotyczyć np. przygotowania tekstów źródłowych o Bogurodzicy, poprowadzenia dyskusji na temat zgromadzonych wcześniej ciekawostek, czy wykonanie interaktywnego zadania do lekcji lub innej multimedialnej formy prezentacji, np. montażu filmowego. Podczas lekcji kształcone są kompetencje kluczowe niezbędne na rynku pracy: w zakresie rozumienia i tworzenia informacji (rozumienie i przekładanie wiedzy na umiejętności), w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej (treści lekcji o wartościach interdyscyplinarnych, wychodzące poza historię muzyki), osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się (dzielenie się wiedzą z innymi), w zakresie wielojęzyczności (obecność archaizmów w tekście), kompetencje w zakresie przedsiębiorczości (radzenie sobie w sytuacjach problemowych podczas lekcji, nabywanie umiejętności komunikacyjnych w czasie pracy z całym zespołem), matematyczne oraz

kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (zapis neumiczny oparty na wykorzystaniu wiedzy matematycznej), obywatelskie (narodowy charakter pieśni). Lekcja koreluje z językiem polskim (forma pieśni, tekst literacki, motyw *deesis*), sztuką (dzieło plastyczne), matematyką (zapis neumiczny) oraz historią i wiedzą o społeczeństwie (pieśń o charakterze historycznym, hymn).